

TARRAQIYOTGA OLIB BORUVCHI USTUVOR QADRYATLARNI AHOLI ONGIGA SINGDIRISH MASALALARI

Ahmadbekova Ominabonu Oybek qizi

Qo'qon Universiteti Andijon filiali FTO' ing 1-kurs talabasi

Axmadbekovaomina@gmail.com

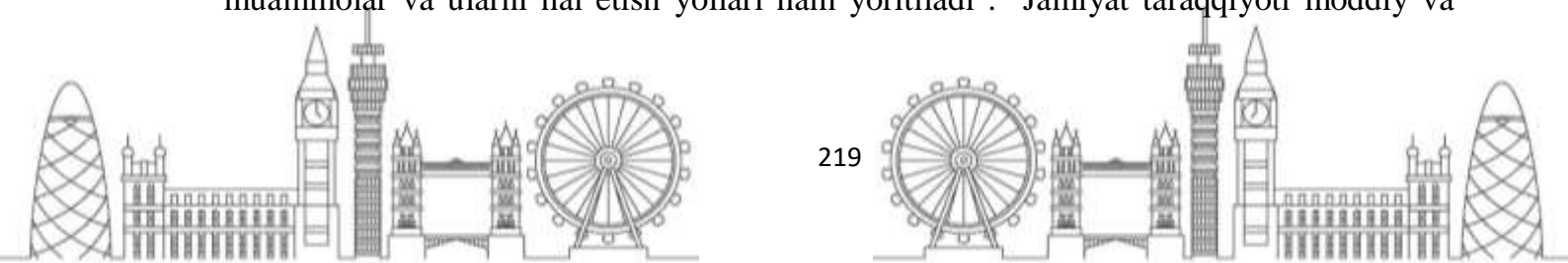
(+998947000896)

ANNOTATSIYA: *Jamiyat taraqqiyoti bevosita undagi qadryatlari tizimi va ularning alohida singdirilish darajasi bilan bog'liq .Har qanday davlat va millatning rivojlanishi fuqarolarining ma'naviyati, dunyoqarashi va ijtimoiy ongiga tayanadi.Shu bois taraqqiyotga olib boruvchi ustuvor qadryatlarni shakllantirish va ularni jamiyat ongiga singdirishdir .Ustivor qadryatlar - bu jamiyatning barqaror rivojlanishga xizmat qiladigan tamoyillar bo'lib , ular ilm-fan , halolik ,mehnatsevarlik , vatanparvarlik , adolat kabi jihatlarni o'z ichiga oladi .Zamonaviy dunyoda ma'naviy va axloqiy qadryatlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda .Millatning rivojlanishida milliy g'oya beqiyos ahamiyatga ega .Shu boisdan "milliy tiklanishdan -milliy yuksalish sari "degan dastur asosida yoshlarning ongi ,qalbi va ichki dunyosiga milliy g'oya hamda innavatsiyon texnologiyalar asosida singdirish ,ularni ona yurtiga sadoqatt ruhida tarbiyalash ,ularda tashabbuskorlik fidoyilik axloqiy fazilatlarni yanada shakllantrish sharaflil vazifaga aylamoq lozim .Shundagina biz istiqbolda ma'naviy barkamol insonni sog'lom avlodni tarbiyalashga erishamiz .Jamiyatmizning ustuvor . vazifalaridan biri ham barkamol avlodni tarbiyalshdan iboratdir .Zero ma'naviy barkamol insonlargina buyuk kelajakni yarata oladilar .*

Kalit so'zlari: *Jamiyat ,taraqqiyot,millat ,fuqorolarning , globalizatsiyasi , ma'naviy - ma'daniy ,ijtmoy -iqtisodiy, qadryatlar , shakillantrish ,raqamli texnologiyalar, svilizatsiyalar ,mexanizmlar , siyosiy omillar.*

Key words: *Society, development ,nation ,citizenship , globalization ,spiritual-culture ,socio-economic ,values, ,formation , digital technologies,civilizations,mechanisms ,political factors .*

Kirish: *Har qanday jamiyatning barqaror rivojlanishi uning a'zolarining ma'naviy - axloqiy darajasi ,bilim saviyasi va ustivor qadryatlarni qanday qabul qilish bilan bevosita bog'liq .Taraqqiyot shunchaki iqtisodiy yutuqlar bilan emas , balki inson kapitalining rivojlanishi ijtmoy ong va madaniyatning o'sish bilan ham belgilanadi . Shu sababli , taraqqiyotga olib boruvchi ustivor qadryatlarni shakllantrish va ularni aholi ongiga singdirish dolzarb masalalrdan biri bo'lib qolmoqda . Ushbu taraqqiyotga olib boruvchi ustivor adryatlarning mohiyati ,ularning jamiyat hayotidagi o'rni va aholi ongiga singdirish mehanizmlari tahlil etiladi .Shuningdek ,ushbu jarayonda duch kelinadigon muammolar va ularni hal etish yollari ham yoritiladi . Jamiyat taraqqiyoti moddiy va*

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

texnologik rivojlanish bilan cheklanip qolmaydi ,balki uning ma'naviy , axloqiy va ijtmoyi qadryatlari bilan ham uzviy bog'liqdir . Taraqqiyotga olib boruvchi ustivor qadryatlar insoniyat tarixida doim muhim o'rin egallab kelgan bo'lib , ularning jamiyat ongiga sindrilishi kelalak avlodining yetuk insonlar bo'lib shakillanishini ta'minlaydi .Bu qadryatlar ichida ilm -fan milliy g'urur va vatanparvarlik kabi tamoillar alohida ajralib turadi . Dunyoda globalizatsiya va raqamli texnologiyalar jamiyatning qadryat tizimiga katta ta'sir o'tkazmoqda .Bir tomondan , rivojlanayotgan texnologiya va internet vositalari orqali bilim va madaniyat kirish imkoniyati oshmmoqda, ikkinchi tomondan esa ,milliy qadryatlarga tahdid soluvchi omillar kuchaymoqda. Shu bois taraqqiyotga olib boruvchi ustivor qadryatlarni aholi ongiga singdirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi .Ushbu jarayonda ta'lim tizmi muhim ro'l o'ynaydi .Maktabgacha ta'limdan boshlab ,oliy ta'limgacha bo'lgan barcha bosqichlarda yosh avlodga milliy va umumbashariy qadryatlarni singdirish ,ularni hayotga tadbiiq etish o'rgatish zarur. Bundan tashqari ,oilaviy tarbiya ,ommaviy axborot vositalari va ijtmoyi tarmoqlarning ro'li ham juda katta .Ayniqsa , yoshlarning ijtmoyi tarmoqlarda to'g'ri axborot manbalaridan foydalanishni ta'minlash , ularni zararli mafkuralardan qilish muhim masaladir .Maskur taqiqqotda taraqqiyotga olib boruvchi ustivor qadryatlarning mohiyati ,ularni shakillantirishning samarali usullari ,aholining turli qatlamlari ongiga singdirish mexanizmlar va bu jarayonda duch kelishi mumkin bo'lgan muammolar yoritoladi .Shuningdek ,ushbu qadryatlarni keng jamoatchilik ongiga singdirishda davlat ,jamiyat va oilaning o'zaro hamkorligidagi faoliyat tahlil qilinadi ,Ushbu mavzuda o'rganish va amaliyotga tadbiiq etish jamiyatning har tomonlama rivojlanishga xizmat qiladi . Kishilik jamiyati taraqqiyoti bevosita aholi ongining yuksalishi va umum insoniy yuksalish va singdirish bilan chambarchas bog'liqdur . Har qanday jamiyatda taraqqiyotning asosiy omillari biri insonlarning dunyoqarashi ma'naviy -madaniy saviyasi ijtmoyi ong darajasi hisoblanadi .Shu bois ,rivojlanayotkan davlatlarda milliy va umuminsoniy qadryatlarni targ'ib etish ,ularni keng jamiyatchilik ongiga singdirish dolzarb masalardan biri bo'lib qolmoqda .Bugungi glaballashuv sharoitida an'anaviy qadryatlarga bo'lgan e'tibor yanada ortib ,ularni yangi avlod ongiga chuquqr singdirish muhim ahamiyatt kasb etmoqda .Shu jihatdan ,ma'naviy-ma'rifiy targ'ibot ishlarni kuchayttrish ,ta'lim tizimi orqali yosh avlodga zamonaviy tafakkurlarni shakillantrish va jamiyatda ijobiy tafakkur muhit yaratish asosiy maqsadlardan biri bo'lib turipti. Jamiyatning barqaror taraqqiyoti inson kapitalining rivojlanishi ,milliy va umumsoniy qadryatlarni mustahkamlanish bilan uzviy bog'liqdur .Jamiyatning barqaror rivojlansih va taraqqiyoti nafaqat iqtisodiy va siyosiy omillarga ,balki ijtmoyiy ong va ma'naviy darajasiga ham bog'liq .Insoniyat tarixida buyuk svilizatsiyalar o'z taraqqiyotini faqat moddiyy omillarga emas , balki ma'naviy qadryatlar mustahkamligi va ularni aholi ongiga singdirish -rivojlanishning muhim shartlaridan biri hisoblanadi .Bu jarayonda ta'lim tizimi ,ommaviy axborot vositalari va ma'daniy ma'rifiy muassasalarning roli beqiyos.Qadryatlarni singdirishning samarali usullarini ishlab chiqish va ularni aholiga

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

yetkazish orqali jamiyat ijtimoiy birdamlik ,ma'daniy uyg'unlik va barqaror rivojlanish ta'minlanishi mumkin .Ushbu tadqiqotni dolzarbligi shundaki ,u jamiyatdagi ma'naviy jarayonlarning mohiyatini yoritish qadryatlarni shakillantrish va mustahkamlash mexanizmlarni tahlil qilish shuningdek ularning taraqqiyotiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan .

Taraqqiyot olib boruvchi ustvor qadryatlarni aholi ongiga singdirish masalasida turli olimlar fikir bildirgan . Quydagi ushbu mavzu bo'yicha muhim qarashlarni ilgari surgan olimlar va mutaffakirlarning fikrlari quydagicha :

1. Abu Nasir Farobiy -u inson ma'naviy yetukligi va ilm-fan taraqqiyotining jamiyat rivojidadagi o'rni haqida fikir bildirgan "Baxtli jamiyat ilm va ma'rifatga asoslangan bo'lishi lozim"

2.Ibn Sino -ilm-fan va axloqiy tarbiyaning ahamiyatini ta'kidlab , insonning komillikka intilishi jamiyatning taraqqiyotiga bevosita ta'sir qilishni qayd etgan .

3.Alisher Navoiy -o'z asarlarida ma'rifat ,adolat va axloqiy qadryatlarning inson hayotidagi muhim orn haqida gaprib ,”Ilmni taraqqiyotning asosiy omili ”deb bilgan

4. Friedrich Engels va Karl Marx -ular jamiyatning taraqqiyoti iqtisodiy omillari va ijtimoiy ongning rivojlanishiga bog'liqligini ta'kidladi .

5.Max Weber -u taraqqiyot va iqtisodiy o'sishga protestant axloqiy hamda mehnatsevarlik bilan bog'langan ,qadryatlarning iqtisodiy taraqqiyotga ta'sirini o'rgangan .

6.Abdulaziz Mansurov (zamonaviy o'zbek olimi)-u O'zbekistonda ma'naviyat va milliy qadryatlarning jamiyat rivojiga ta'sir haqida taqiqotlar olib borgan va ushbu qadryatlarni yoshlarga singdirish zarurligini ta'kidlagan .

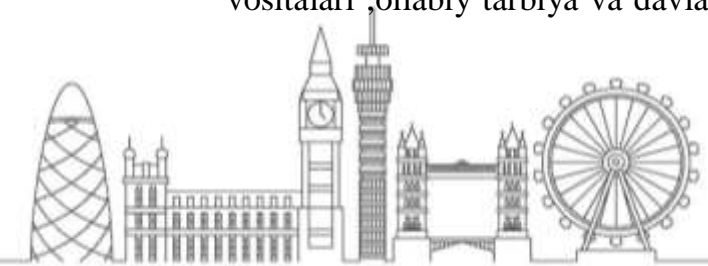
7.Shoislom Shomansurov -ma'naviyat va milliy g'oyaning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni ,aholining ongiga ma'rifiy qadryatlarni singdirish masalasida taqiqot olib borgan olimlardan biri .

8.Yusuf Xos Hoji – “Qutadg'ul bilig”asarida davlat boshqaruvi, adolat ,axloq va ilm-ma'rifatning jamiyat taraqqiyotdagi o'rnini ta'kidlagan. Unga ko'ra , “Bilimli inson - millat uchun boylik va taraqqiyot kaliti “.

9.Jaloliddin Rumiy -Inson ma'naviyatni yuksaltrish , poklik va axloqiy komillik jamiyat taraqqiyoti uchun muhim ekanini ta'kidlagan.

10.Beruniy-Ilm - fan taraqqiyoti va insoniyatning aqli kamoloti orqali jamiyat oldinga siljishi mumkinligini aytgan .U inson tafakkurning yuksalishi va fan – texnikaning rivoji davlat taraqqiyotiga ta'sir qilishini ta'kidlagan .

Xulosa: Taraqqiyotga olib boruvchi ustivor qadryatlarni aholi ongiga sindrish -har bir jamiyatning barqaror rivojlanishi va istiqboli uchun muhim omildir .Ilm -fan va ta'limni rivojlantrish ,mehnatsevarlik va intizomni shakillantrish milliy qadryatlarni mustahkamlash ,adolat va qonun ustivorligi ta'minlash jamiyatni yuksaltrishni asosiy yo'nalishidir .Bu qadryatlarni aholi ongiga singdirish uzluksiz tizim ommaviy axborot vositalari ,oilabiy tarbiya va davlat siyosati orqali amalga oshrish lozim .Ayniqsa , yosh

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

avlodning ma'naviy va intellektual rivojlanish uchun zamonaviy ta'lim dasturi ,ma'daniy -ma'rifiy loyihalar va ijtmoy tashabbuslarni keng yo'lga qoyish mumkin .Shuningdek ,jamiyatning barcha qatlamlari bu jarayonda faol ishtrok etishi kerak .Ommaviy axborot vositalari va ijtmoy tarmoqlari orqali ilg'or g'oyalar targ'ib qilish ,o'qituvchilar olimlar va ziyolilar tamonidan bilib va ma'naviyatni shakillantrish bo'yicha uzluksiz ishlash talab etiladi . Agar bu qadryatlar jamiyatning har bir a'zosining hayotiy faoliyatiga aylansa ,mamlakatning ijtmoy -iqtisodiy va ma'naviy taraqqiyoti izchil davom etadi .Shu bois ,qadryatlarni singdirish faqat ma'ruzalar yoki targ'ibot ishlari bilan jeklanmaydi .,balki hayotning barcha javharlarida amalyotga joriy etilishi lozim .Bu esa har bir fuqaroning jamiyat oldidagi ma'suliyatni oshrib ,mamlakatning barqaror va jadal rivijlanishi ta'minlaydi .Agar fuqarolar taraqqiyotning asosiy tamoillarni chuqur anglab ,amaliy hayotda qo'llasa mamlakat iqtisodiy ,ilmiy va ma'naviy jihatdan yuksaladi .shu sababli jamiyatni rivojlantrishga xizmat qiladigon qadryatlarni shakillantrish va ularni keng targ'ib qilish uzluksiz jarayon sifatida qaralishi lozim .Ijtmoy ong va fuqorolik ma'sulyatini oshrish -inson huquqlari ,qonun ustivorligi va fuqorolig jamiyat rivojlanishi uchun har bir fuqaroning ma'sulyatini oshrish lozim . OVA va raqamliy texnologiyalardan samarali foydalanish -jamiyatda ilg'or fikirlarni targ'ib qilish va axborot xujjatlariga qarshi turish uchun zamonaviy kommuniikatsiya vositalarida samarali foydalanish zarur .Milliy va umuminsoniy qadryatlarni uyg'unlashtirish -an'anaviy qadryatlarni zamonaviy taraqqiyot talablariga mos ravishda rivojlanish va jahon tajribasida samarali foydalanish zarur .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1 . Abu Nasir Farobiy “ Baxtli jamiyat ilim va ma'rifatga asoslangan bo'lishi kerak .
- 2 .Ibn Sino “ ilm – fan va axloqiy tarbiyaning ahamiyatini ta'kidlagan .
- 3 . Alisher Navoiy “Ilmni taraqqiyotning asosiy omili “ deb atagan .
- 4 . Frindrich Engles va Karl Marx – jamiyat taraqqiyotining iqtisodiy omillari va ijtmoy ongini rivojlantirishga bog'liqligini ta'kidladi .
- 5 . Max Weber – qadryatlarning iqtisodiy taraqqiyotiga ta'sirini o'rgangan .
- 6 . Abdulaziz Mansurov – milliy qadryatlarni jamiyat rivojiga ta'siri haqida taqiqotlar olib borgan va ushbu qadryatlarni yoshlarga zarurligini ta'kidlagan .
- 7 . Shohisлом Shomansurov – aholi ongiga ma'rifiy qadryatlarini singdirish masalasida taqiqot olib borgan olimlardan biri .
- 8 . Yusuf Xoj Hoji “ Bilimli inson – millat uchun boylik va taqaqqiyot kalitidir .
- 9 . Beruniy – u inson tafakkurining yuksalishi va fan texnikaning rivoji davlat taraqqiyotiga ta'sir qilishni ta'kidlagan .
- 10 . Jaloliddin Rumiy – inson ma'naviyatini yuksaltirish poklik va axloqiy komillikka jamiyat taraqqiyoti uchun muhum ekanligini ta'kidlagan !
va shu olimlar bizga katta saboq bergan .

